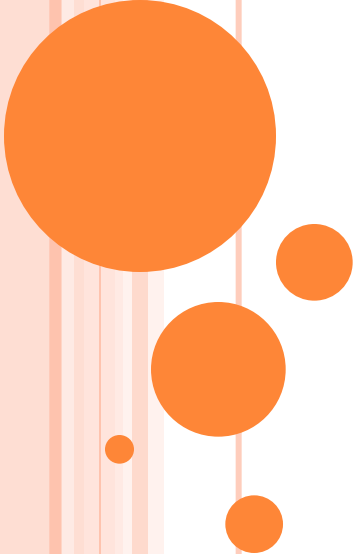

METODE ISTRAŽIVANJA PONAŠANJA

ANKETA

Jovanović Tamara

PRE KONSTRUKCIJE INSTRUMENTA...

- Izbor teme za istraživanje
- Pregled literature
- Problem i istraživačke hipoteze
 - Artikulisanje problema istraživanja
 - Artikulisanje hipoteza (pretpostavki)
 - Identifikovanje promenljivih (varijabli)
 - Značaj problema i hipoteza
- Dominantan metod istraživanja problematike
 - Nešto novo, prilagođavanje ili potpuno preuzimanje?

ANKETA

- Određen broj pitanja za reprezentativan uzorak neke populacije
 - Meri se mišljenje, stavovi, verovanja, osećanja i slični iskazi + demografske varijable
- Administracija ankete
 - Pismeno (papir-olovka) – lično, preko pošte, interneta
 - Usmeno – lično, preko telefona
- Pitanja se nazivaju **stavke**
- Odgovori predstavljaju **ponašanja** tj. reakcije na stavke

PITANJA U ANKETI

- Moraju biti pažljivo formulisana
 - Izbegavati dvosmislenost, nerazumljivost, nepreciznost, složenost ili navođenje na odgovor
 - *Da li vaš profesor zna da vi prepisujete?*
 - *Putujem: retko, jednom godišnje ili često?*
 - *Ukoliko ste korisnik naših usluga i često putujete sa našim prevoznikom, zaokružite šta od sledećih tvrdnji važi za vas ukoliko se slažete sa navedenim tvrdnjama.*
 - *Pravi turisti ne bacaju smeće. Da li vi bacate smeće?*

PITANJA U ANKETI

- Prema načinu odgovaranja, pitanja su **otvorena** ili **zatvorena**
 - **Otvorena pitanja** – ispitanik sam formuliše odgovor
 - *Šta mislite o hotelu Hilton?*
 - Bogate i detaljne informacije
 - Problem:
 - Zahtevaju više napora i motivacije kod ispitanika
 - Neodređeni i neupotrebljivi odgovori
 - Komplikovano za obradu
 - **Zatvorena pitanja** – ispitanik bira odgovor među ponuđenim
 - *Pol: M Ž*
 - Lakša za ispitanike
 - Jednostavnija za obradu
 - Kontrolisana preciznost odgovora
 - Ponuđeni odgovori mogu biti: kategorički ili numerički
 - Problem:
 - Gubi se širina priče

PITANJA ZATVORENOG TIPA

○ Kategorički odgovori

- Više kvalitativno različitih odgovora
- Tipovi: **dihotomija** (*DA-NE*) i **višestruki izbor** (*spisak nekih odgovora + nijedan + ne znam*)
- Voditi računa o metodološkim principima:
 - Izbegavati preklapanje odgovora
 - Princip iscrpnosti – uključiti kategorije *ne znam*, *nemam stav* i sl.

○ Numerički odgovori

- Putem **brojeva** ili odgovarajućim rečima se izražava neka kvantitativna karakteristika ili **stepen slaganja** sa nekim stavom
- *Uopšte se ne slažem, uglavnom se ne slažem, delom se slažem a delom ne slažem, uglavnom se slažem i potuno se slažem*
- Likertova skala 1-5...
- Finija mera ispitanikovog stava

TEST

- Utvrđuju se različite **sposobnosti**, sklonosti ili osobine ispitanika
 - Testovi inteligencije, opšte kulture, nivo znanja, sklonosti ili sposobnosti za određene delatnosti, crte ličnosti
- Ispitanik ima neki **skor** na testu kojim se poredi sa ostatkom ili sa prosekom
- Stavke izazivaju određene odgovore tj. **reakcije** kod ispitanika
- Odgovori se procenjuju po **tačnosti** ili se grupišu i **uprosečavaju/sumiraju**

KRITERIJUMI POSTAVLJANJA PITANJA

- Da li je pitanje povezano sa problemom i ciljevima istraživanja?
- Da li je forma pitanja odgovarajuća?
- Da li je pitanje jasno i nedvosmisleno?
- Da li je pitanje sugestivno?
- Da li odgovor na pitanje zahteva znanje i informacije koje ispitanici nemaju?
- Da li pitanje traži lične ili delikatne informacije?
- Da li pitanje sugerise socijalno poželjne odgovore?

UZORKOVANJE

- Validnost:
 - *Populacijska* - uopštavanje sa jedne na drugu populaciju
 - *Ekološka* - da li nalazi mogu da se generalizuju na druge situacije ili stvarne životne okolnosti?
 - *Vremenska* - da li se nalazi mogu generalizovati i na vreme nakon istraživanja?
- Određivanje populacije i okvira uzorkovanja
- Plan (nacrt) uzorkovanja:
 - **veličina** uzorka
 - **procedure** za biranje članova
 - definisanje **jedinice** (pojedinci, grupe)

UZORKOVANJE

○ Procedure za biranje uzoraka

- **Neslučajno**: ne može se utvrditi verovatnoća da će neko biti uključen u istraživanje i da li svaka osoba ima bilo kakvu verovatnoću da bude uključena
 - Prigodni uzorak
 - Kvotni uzorak
 - Namerni uzorak
- **Slučajno**: svaki član populacije ima poznatu i nenultu verovatnoću da bude uključen u uzorak
 - Prost slučajni uzorak
 - Sistematski slučajni uzorak
 - Stratifikovani slučajni uzorak
 - Klasterski slučajni uzorak

PITANJA PRE KONSTRUKCIJE!

- Šta želimo da istražimo?
- Hipoteze?
- Koja pitanja koristimo?
- Kako anketa treba da izgleda?....

LITERATURA

- Dejan Todorović: *Metodologija psiholoških istraživanja*
- Goran Milas: *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*

Hvala na pažnji!

